Litterære virkemidler – stilistik

- *Stilistik* er læren om litterær stil og handler bl.a. om litterære virkemidler som troper, figurer, rim og rytme. Den er derfor nyttig i analyse og fortolkning.
- Man skelner mellem en teksts realplan og billedplan.
- *Realplan* er tekstens handling, situation og forløb, mens *billedplanet* henter betydning fra et andet univers til at beskrive emnet. Billedplanet er det, som realplanet beskrives med. Der anvendes fx symboler, besjælinger, metaforer osv.

Billedsprog

Billedsprog	**Beskrivelse**	**Eksempel**
Sammenligning	To ting sammenlignes direkte med ”som”.	”Hun er som en rose” ”Han er snu som en ræv”
Metafor	To ting sammenlignes indirekte uden ”som”. En overførelse af betydning, der tilegner noget egenskaber, det ikke har.	”Hun er en rose”
Besjæling	Naturfænomener, dyr eller døde ting med menneskelige træk og egenskaber.	”Havet brøler” ”Stenen græd” ”Hunden sukkede opgivende” ”Jeg hører vinterens stemme”
Personifikation	Begreber og fænomener (såsom sorg, lykke, had, kærlighed osv.) med menneskelige træk og egenskaber.	”Lykken smilte til mig” ”Kærligheden overvinder alt” ”Hadet brusede over”
Symbol	Konkrete ting, der repræsenterer noget abstrakt. Elementer der henviser til noget andet (har overført betydning).	- Overgang fra barndom til ungdom - Et kors som symboliserer kristendom - Blomster og natur - Fx **Hus** = den menneskelige psyke (Freuds personlighedsmodel) **Loftet** = Menneskets samvittighed og fornuft **Stuen** = Jeg’et **Kælderen** = Menneskets medfødte drifter: aggressionsdrift, seksualdrift.

Udarbejdet af Clara Sophia Nørgaard Ebbesen

Stilfigurer

Gentagelsesfigurer	Modsætningsfigurer	Dramatiske figurer
Anafor: Gentagelse af ord i starten af linjer. Fx ”Her vil ties, her vil bies”	**Antitese**: Opstilling af to modsætninger. Fx ”sorg og glæde”, ”godt og ondt”	Apostrofe: Højtidelig direkte henvendelse. Fx ”Hil dig!”
Epifor: Gentagelse af ord i slutningen af linjer. Fx "Stjernerne strålede. Hendes smil strålede. Hendes øjne strålede"	**Paradoks**: Selvmodsigende udsagn. Fx ”Larmende stilhed”	**Retoriske spørgsmål**: Spørgsmål, der ikke forventes et svar på. Fx "Er der noget bedre end morgenkaffe i haven?"
Tautologi: Ordforbindelse der udtrykker det samme to gange. Fx ”Gammel olding”		**Ironi**: Når man siger det modsatte af, hvad man mener.

Klangfigurer

Klangfigur	Beskrivelse	Eksempel
Allitteration	Bogstavrim: Flere ord i samme sætning eller verslinje begynder med samme lyd	Fx ”Lange Lemmer”, ”Snup en snaps”
Assonans	Vokalgentagelse: Den samme vokallyd gentages i flere ord inden for samme sætning eller verselinje	Fx ”Løberen den røde, bløde” fra Tom Kristensen: *Nat i Berlin*
Enderim	Stavelsesrim: Når stavelserne i slutningen af en verslinje rimer	Fx ”Hist, hvor vejen slår en bugt, ligger der et hus så smukt"

Rim

Former for rim	Beskrivelse	Eksempel
Parrim (AABB)	To og to verslinjer rimer lige efter hinanden (AABB)	”Det er i dag en solskinsdag / Den skaber glæde og velbehag / Jeg får det så godt i min krop / Det føles som om den flyver op”

Krydsrim (ABAB)	Hver anden verslinje rimer (ABAB)	”Skal vi snart have kage? / Jeg er så sulten! / Hold op med at plage / og ta' et stykke fra pulten”
Omsluttende rim (ABBA)	De yderste verslinjer i en strofe rimer (ABBA)	"Himlen er blå og klar / træerne står lige der / og solen skinner mildt og kær / mod den stille, klare bar"